

بنیاد مسکن انقلاب اسلامی
حساب ۱۰۰ (امام زاده)

مستندسازی نقش و عملکرد
دولت ها، مؤسسات بین المللی
و نهادهای کمک رسان
در بازسازی پس زلزله ۱۳۸۲ بم
(بانایید بر بخش مسکن)

معاونت امور بازسازی و مسکن روستایی

دفتر مطالعات و تحقیقات مسکن روستایی

این کتاب برگرفته از طرح پژوهشی با عنوان «مستندسازی نقش و
عماگرد دولت‌ها، مؤسسات بین‌المللی و نهادهای کمک‌رسان در بازسازی
پس از زلزله ۱۳۸۲ بم (با تأکید بر بخش مسکن)» می‌باشد. بدین وسیله
از تلاش‌های جناب آقای مهندس علیزمانی، سرکار خانم مهندس نشاط
کبیری، جناب آقای مهندس حسین ظفری، سرکار خانم مهندس مهسا
بشیری و جناب آقای مهندس میلاد حدادی که در تهیه و تدوین کتاب
حاضر نقش داشته‌اند، سپاسگزاری می‌گردد.

همچنین از جناب آقای مهندس تابش، رئیس بنیاد مسکن انقلاب
اسلامی، که علاوه بر پشتیبانی‌ها و مبادرت‌های لازم، موجبات دلگرمی و
انگیزه رادر بین پژوهشگران فراهم آوردند، تشکر و قدردانی می‌گردد. از
جناب آقای مهندس جودی، مدیر کل دفتر بازسازی، بنیاد مسکن انقلاب
اسلامی، جناب آقای دکتر گرکانی، مدیر کل دفتر مطالعات و تحقیقات
مسکن روستایی و جناب آقای رضایی مدیر کل دفتر روابط عمومی بنیاد
مسکن انقلاب اسلامی که در پیشبرد مکتب حاضر نقش به‌رسان داشته‌اند
نیز سپاسگزاری می‌گردد.

عزیزا... مهدبان

معاون امور بازسازی و مسکن روستایی

فهرست مطالب

- ۱۰..... دیباچه
- ۱۲..... پیشگفتار

فصل اول: خصوصیات کلی شهرستان بیم، ویژگی‌های سانحه و خسارات وارده

- ۱۷..... خصوصیات کلی منطقه زلزله‌زده
- ۱۷..... موقعیت جغرافیایی
- ۱۸..... وضعیت اقلیم، شرایط اقلیمی منطقه
- ۱۹..... پیشینه تاریخی
- ۲۰..... ویژگی‌های جمعیتی
- ۲۱..... ویژگی‌های فرهنگی - اجتماعی
- ۲۲..... خصوصیات اقتصادی و وضعیت معیشت
- ۲۲..... مسکن
- ۲۴..... ویژگی‌های زلزله و اثرات آن
- ۲۴..... زلزله بیم
- ۲۵..... خسارات و پیامدهای زلزله

فصل دوم: سیاست‌های جذب منابع و سازمان‌های فعال در زلزله

- ۳۷..... سیاست‌ها و اقدامات مقدماتی برای جذب کمک‌ها
- ۳۹..... رویکرد بنیاد مسکن در جذب و استفاده از منابع بین‌المللی
- ۴۵..... منابع کمک‌های نقدی و غیرنقدی
- ۴۶..... مشکلات جذب کمک‌های بین‌المللی در ایران
- ۵۷..... نهادها و سازمان‌های غیردولتی داخلی و خارجی

فهرست مطالب

فصل سوم: عملکرد سازمان‌های غیردولتی خارجی دریم

۶۷	آژانس‌های وابسته به سازمان ملل در بم
۶۷	UNDAC و OCHA
۷۴	UNDP
۷۹	سازمان به است جهانی
۸۳	UNICEF
۸۴	IFRC
۸۸	کمک‌های تسهیلاتی (اعناری خارجی در بم
۸۸	بانک جهانی
۹۵	دولت اسپانیا
۹۶	بانک توسعه اسلامی
۹۷	اقدامات سازمان‌های غیردولتی خارجی در بم
۹۷	نقش و عملکرد سازمان Caritas بین‌الملل در بازسازی بم
۱۰۰	نقش و عملکرد سازمان Cordaid هلند در بازسازی بم
۱۰۷	نقش و عملکرد سازمان People in Need در بازسازی بم
۱۰۷	نقش و عملکرد سازمان Medair در بازسازی بم
۱۰۹	نقش و عملکرد سازمان Help آلمان در بازسازی بم
۱۰۹	نقش و عملکرد سازمان gtz در بازسازی بم
۱۰۹	نقش و عملکرد سازمان World Relief در بازسازی بم
۱۱۰	نقش و عملکرد سازمان World Vision در بازسازی بم
۱۱۲	نقش و عملکرد سازمان SPF در بازسازی بم
۱۱۲	نقش و عملکرد سازمان TZUCHI FOUNDATION در بازسازی بم
۱۱۲	نقش و عملکرد سازمان ائتلاف بین‌المللی نجات کودک در بازسازی بم

فهرست مطالب

- ۱۱۳..... نقش و عملکرد سازمان Mercy Corps در بازسازی بم.....
- ۱۱۳..... نقش و عملکرد سازمان Merlin در بازسازی بم.....
- ۱۱۴..... نقش و عملکرد سازمان Relief International در بازسازی بم.....
- ۱۱۶..... نقش و عملکرد سازمان A.C.H اسپانیا - جمهوری اسلامی ایران در بازسازی بم.....
- ۱۱۷..... نقش و عملکرد سازمان ACT هلند در بازسازی بم.....
- ۱۱۸..... نقش و عملکرد سازمان ADF TURKEY در بازسازی بم.....
- ۱۱۹..... نقش و عملکرد سازمان Diakonia در بازسازی بم.....
- ۱۲۰..... نقش و عملکرد سازمان European Perspectives در بازسازی بم.....
- ۱۲۱..... نقش و عملکرد سازمان بریتانیا در بازسازی بم.....

فصل چهارم: عملکرد سازمان‌های غیردولتی داخلی در زلزله بم

- ۱۲۵..... سازمان‌های غیردولتی ایرانی در زلزله بم.....
- ۱۲۶..... نقش و عملکرد سازمان‌های غیردولتی ایران.....
- ۱۲۶..... مؤسسه خیریه مادر و کودک.....
- ۱۲۷..... اصناف.....
- ۱۲۸..... کمیته امداد امام خمینی.....
- ۱۲۹..... بنیاد خیریه سپهر بم.....
- ۱۲۹..... نقش و عملکرد «بنیاد توسعه اجتماعی شهر بم» در بازسازی بم.....
- ۱۳۰..... نقش و عملکرد مؤسسه پشتیبانی از کودکان نوازش (پاکان) در بازسازی بم.....
- ۱۳۰..... نقش و عملکرد مؤسسه مشیز حضرت زهرا (س) در بازسازی بم.....
- ۱۳۱..... نقش و عملکرد انجمن همیاران سبز تهران در بازسازی بم.....
- ۱۳۱..... نقش و عملکرد انجمن حمایت از کودکان کار در بازسازی بم.....
- ۱۳۲..... نقش و عملکرد انجمن مودت آذر در بازسازی بم.....

فهرست مطالب

نقش و عملکرد ستاد مراقبت برای کودکان آسیب‌دیده بم در بازسازی بم (مؤسسه پژوهش کودکان دنیا، انجمن دوستداران کودک کرمان).....	۱۳۲
نقش و عملکرد مؤسسه خیریه رفاه کودک (بنیاد کودک) Child Foundation در بازسازی بم.....	۱۳۲
نقش و عملکرد شبکه زیست‌محیطی استان کرمان در بازسازی بم.....	۱۳۳
نقش و عملکرد مؤسسه همیاران غیردولتی ایران در بازسازی بم.....	۱۳۳
فهرست منابع.....	۱۳۴

پیوست‌ها

پیوست ۱- سند UNDP در تهران.....	۱۳۶
پیوست ۲- سند برنامه درخواست کمک‌ها، خوری توسط UNDP در تهران.....	۱۳۸
پیوست ۳- سند برنامه بازسازی UNDP در تهران.....	۱۴۰
پیوست ۴- سند تفاهم‌نامه بنیاد توسعه آنا تولی ترکیه (ATF) و Diakonie آلمان ۱۴۱	
پیوست ۵- سند توافق‌نامه میان بنیاد مسکن انقلاب اسلامی، کمیته امداد امام خمینی در خصوص بازسازی واحدهای مسکونی آسیب‌دیده نیازمندان.....	۱۴۸

دییـاچه

تهدیدات ناشی از سوانح طبیعی به دلیل تمرکز جمعیت در بافت آسیب‌پذیر، تجمع بخش قابل توجهی از سرمایه و دارایی‌های ملی و استقرار زیرساخت‌های حیاتی در بسترهای مخاطره‌آمیزی نظیر پهنه کانتشه بهر بر کسی پوشیده نیست. آن چه ضرورت آن بیش از پیش باید مورد توجه قرار گیرد، اقدامات عاجل رشتابان (نه شتاب‌زده) در حوزه مدیریت کاهش خطرپذیری شهرهای بزرگ است. در این راستا مقدمه‌تین، مهم‌ترین گام، تسلط به دانش تخصصی در ابعاد و مؤلفه‌های گوناگون مرتبط با سوانح است.

یکی از منابع عظیم دانش در مدیریت خرابی‌پذیری، مستندسازی تجربیات گذشته و پندآموزی از آن است؛ چرا که مناطق سانحه‌دیده در جنبه‌های فناگنی علمی به‌ویژه در عرصه‌های مدیریتی و فنی-مهندسی به‌مثابه یک آزمایشگاه علمی و در سوره‌های اجتماعی-اقتصادی همانند یک مرجع پژوهشی موجبات کسب دانش، تسهیم و به‌اشتراک‌گذاری آن، را فراهم می‌سازد.

با وجود اهمیت بالای مدیریت دانش در عرصه سوانح، بازمانده‌ها، متأسفانه سازوکار مناسبی برای ثبت و ضبط اطلاعات و تجربیات و دانش ذهنی مدیران وجود ندارد. گویا، این مسأله شاید در این حقیقت نهفته باشد که در گذشته، فرهنگ شفاهی و گفتاری غنی و کارآمدی در بیان انتقال تجربیات وجود داشته که امروزه به‌شدت کمرنگ شده و متأسفانه رو به زوال است و از سویی فرهنگ مکتوب و نوشتاری آن چنان که شایسته است، هنوز نتوانسته جایگاه خود را تثبیت نماید. از سویی دیگر علی‌رغم این که ثبت تجربیات و به‌اشتراک‌گذاری درس‌آموخته‌ها حتی برای سایر ملل یک وظیفه انسانی و حتی دینی است، اما پیچیدگی کار، هزینه‌های مربوط و نبود سازوکار و گاه پرهیز از ذکر نقاط ضعف و نارسایی‌ها، همچنین کمبود متخصص در عرصه تخصصی مستندسازی علمی سوانح، واقعیت‌های تلخی است که این امر را با دشواری‌های فراوانی روبرو می‌سازد.

حادثه بم به دلیل اثرات اجتماعی و گرفتن جان تعداد کثیری از هموطنان عزیز، نه تنها مردم ایران بلکه مردم همه جهان را متأثر ساخت. با این وجود، این تجربه آموزه‌های ارزشمند فراوانی دارد که رسالت گردآوری و انتقال آن برعهده همه مسئولین مربوطه می‌باشد. در این راستا مجموعه حاضر تحت عنوان

«مستندسازی بازسازی مسکن مناطق آسیب‌دیده از زلزله دی ماه ۱۳۸۲ بم» با هدف کسب دانش تخصصی بازسازی از تجربیات ترانسپارانتش ذهنی مدیران و تبدیل آن به دانش عینی و نشر و انتقال آموزه‌های آن به مدیران و کارشناسان ملی و بین‌المللی تهیه و تدوین گردیده‌است. در پایان از زحمات بی‌دریغ کلیه اساتید، کارشناسان و همکاران در مجموعه معاونت امور بازسازی و مسکن روستایی بنیاد مسکن انقلاب اسلامی که با تحمل مشکلات فراوان این طرح را به نتیجه رساندند، قدردانی می‌گردد.

علیرضا تابش

رئیس بنیاد مسکن انقلاب اسلامی